

УДК 378.016:8:316.422](477.42)(045)П 39
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-2-51>

Оксана ПЛОХОТНЮК,

orcid.org/0000-0002-9737-5209

викладач української мови та літератури

Житомирського базового фармацевтичного фахового коледжу

(Житомир, Україна) plokhotniuk.oksana@pharm.zt.ua

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті представлені результати власних напрацювань автора при викладанні української мови та літератури у закладі фахової передвищої освіти. Метою даної розвідки є визначення аналіз особливостей використання інноваційних технологій навчання на заняттях з української мови та літератури у закладах фахової передвищої освіти. Для досягнення поставленої мети використано аналітичний метод для узагальнення науково-методичної інформації з досліджуваної проблеми.

Доведено, що найбільший потенціал контексті досліджуваної проблеми мають інформаційно-комунікаційні інноваційні педагогічні технології із застосуванням електронних освітніх ресурсів, які опираються на: інтерактив, мультимедіа, моделінг, комунікативність та продуктивність. Дані технології мають відповідати основним вимогам, а саме: концептуальність, системність, керованість, ефективність, відтворюваність, гнучкість, динамічність тощо. Усім цим вимогам відповідають такі інноваційні педагогічні технології як глоги, буктрейлери, плейкасти, відеоролики тощо). Дані технології створюють сприятливі умови для підвищення мотивації до навчання студентів, формування у них мовно-літературної компетентності, цифрової грамотності та критичного мислення. Інтерактив надає можливість впливати на студента з метою отримання відповіді, а моделінг реалізує реакції, характерні для досліджуваних процесів. Комунікативність передбачає безпосереднє спілкування, а оперативність – подання інформації, дистанційний контроль за станом процесу. Продуктивність користувача пов'язана з автоматизацією нетворчих, рутинних операцій пошуку необхідної інформації, внаслідок чого ефективність навчальної діяльності різко зростає. Інтерактивність інноваційних педагогічних технологій забезпечує розширення можливостей для самостійної навчальної роботи студентів за рахунок використання активно-діяльнісних форм навчання без участі або з мінімальною участю педагога, що дозволяє реалізувати всі компоненти освітнього процесу: отримання інформації, практичні заняття та атестація (контроль навчальних досягнень).

Представлені у даній статті рекомендації та узагальнення допоможуть у подальшому в удосконаленні програм та поліпшенні змісту навчання на заняттях з української мови та літератури у закладах фахової передвищої освіти.

До перспектив подальших досліджень відносимо використання на заняттях з української мови та літератури у закладах фахової передвищої освіти онлайн-інструментів графічного дизайну.

Ключові слова: інновації, педагогічні технології, електронні освітні ресурси, українська мова та література, заклад фахової передвищої освіти.

Oksana PLOKHOTNIUK,

orcid.org/0000-0002-9737-5209

Lecturer at the Department of Ukrainian Language and Literature

Zhytomyr Base Station Pharmaceutical Professional College

(Zhytomyr, Ukraine) plokhotniuk.oksana@pharm.zt.ua

USE OF INNOVATIVE LEARNING TECHNOLOGIES IN UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE CLASSES IN PROFESSIONAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The article presents the results of the author's own work in teaching the Ukrainian language and literature in an institution of vocational pre-higher education. The purpose of this investigation is to determine and analyze the features of the use of innovative learning technologies in classes on the Ukrainian language and literature in institutions of professional pre-higher education. To achieve the goal, an analytical method was used to summarize scientific and methodical information on the researched problem.

It has been proven that information and communication innovative pedagogical technologies with the use of electronic educational resources based on: interactive, multimedia, modeling, communication and productivity have the greatest

potential in the context of the investigated problem. These technologies must meet the basic requirements, namely: conceptuality, systematicity, manageability, efficiency, reproducibility, flexibility, dynamism, etc. All these requirements are met by such innovative pedagogical technologies as hawthorns, book trailers, playcasts, videos, etc.).

These technologies create favorable conditions for increasing students' motivation to study, forming their linguistic and literary competence, digital literacy and critical thinking. Interactive provides an opportunity to influence the student in order to obtain an answer, and modeling implements reactions characteristic of the studied processes. Communicativeness involves direct communication, and efficiency – presentation of information, remote monitoring of the state of the process. User productivity is associated with the automation of non-creative, routine operations of searching for the necessary information, as a result of which the effectiveness of educational activities increases dramatically.

The interactivity of innovative pedagogical technologies ensures the expansion of opportunities for independent educational work of students due to the use of active-activity forms of learning without the participation or with minimal participation of the teacher, which allows to implement all components of the educational process: obtaining information, practical classes and attestation (monitoring of educational achievements).

The recommendations and generalizations presented in this article will help in the future to improve the programs and improve the content of studies in classes on the Ukrainian language and literature in institutions of professional pre-higher education.

The prospects for further research include the use of online graphic design tools in Ukrainian language and literature classes at vocational higher education institution.

Key words: *innovations, pedagogical technologies, electronic educational resources, Ukrainian language and literature, institution of vocational pre-higher education.*

Постановка проблеми. Розвиток системи освіти потребує впровадження нових, інноваційних методів навчання у закладах фахової передвищої освіти. Теоретичним осмисленням, класифікацією педагогічних інновацій займається нова галузь педагогічного знання – інноваційні педагогічні технології. Інноваційні педагогічні технології пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобалізацією та інтеграцією знань та форм соціального буття. На сучасному етапі все більш очевидним стає те, що традиційна школа, орієнтована на передачу знань, умінь та навичок, не встигає за темпами їхнього нарощування. Професіоналізація педагога та входження його в інноваційний режим роботи неможливі без творчого самовизначення, у якому провідну роль відіграють інноваційні педагогічні технології. Саме ці технології є однією з домінуючих тенденцій розвитку новітнього суспільства, специфічними та досить складними, які потребують особливих знань, навичок, здібностей. Впровадження інновацій неможливе без педагога-інноватора, який має системне мислення, розвинену здатність до творчості, сформовану та усвідомлену готовність до інновацій.

Аналіз актуальних досліджень з проблеми використання інноваційних технологій навчання на заняттях з української мови та літератури показав, що у цьому напрямі вітчизняними науковцями зроблено чимало напрацювань. Одну групу досліджень становлять дослідження методики використання інноваційних педагогічних технологій у практиці сучасних закладів освіти (О. Братина, С. Дудченко, С. Стецик, Ю. Тонка, Г. Шолом та ін.). Іншу – інноваційна сутність видів і форм діяльності на уроках (Т. Грітченко, Н. Сірант, В. Тютюнник, Т. Турчин, О. Чернігова та ін.).

Проте досить невеликою є група досліджень щодо використання інноваційних технологій навчання на заняттях у закладах фахової передвищої освіти (О. Вдовенко, О. Палієнко та ін.).

Мета статті – визначити та проаналізувати особливості використання інноваційних технологій навчання на заняттях з української мови та літератури у закладах фахової передвищої освіти.

Методи дослідження – аналітичний: проблемно-тематичний аналіз педагогічної літератури та результатів педагогічної практики викладачів-словесників закладів фахової передвищої освіти для визначення принципів відбору фактичного матеріалу та побудови системи викладу; логіко-теоретичний аналіз змісту, форм та методів навчання української мови та літератури; описовий для узагальнення науково-методичної інформації з досліджуваної проблеми.

Виклад основного матеріалу. Поняття «інновація», хоча й побутує в інтернаціональному лексиконі вже понад сто років, актуалізувалось у науковій та освітянській сфері лише в останній чверті ХХ століття. І хоча поняття це може передаватися кількома лексемами: новація, інновація, нововведення, новотвір, новаторство та ін., саме термін інновація набув найбільшого поширення в сучасній українській науковій мові (Артикуца, 2005: 4). Запозичене з англійської мови слово інновація (англ. innovation від лат. innovatio – оновлення, зміна) у «Словнику іншомовних термінів» (2000 р.) зареєстроване у значеннях: 1) нововведення в галузі економіки, техніки тощо на основі досягнень науки і передового досвіду; 2) нове явище в мові (мовозн.). Там же наведений і похідний термін інноваційний – «який стосується інновацій» (Морозов, Шкарапуца, 2000: 230).

Термін «інновація» (нововведення) умовно можна окреслити як прикметниковий антонім до «традиційний», що в нашому контексті передбачає вихід за межі типових, найбільш повтворюваних сукупностей способів, методів, прийомів навчання. Похідний термін інноваційний у науково-педагогічній та методичній літературі найчастіше вживається у складі термінологічних словосполучень: інноваційний метод, інноваційна методика, інноваційний підхід, інноваційні технології тощо. Під інноваціями в освіті розуміють процес удосконалення педагогічних технологій, сукупності методів, прийомів та засобів навчання. У даний час інноваційна педагогічна діяльність є одним із суттєвих компонентів освітньої діяльності будь-якого закладу освіти. Саме інноваційна діяльність не лише створює основу для їх конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг, але й визначає напрями професійного зростання педагога, його творчого пошуку. Усвідомлено реалізуючи ту чи іншу інноваційну педагогічну технологію, вчитель може адаптувати її до конкретних умов педагогічної діяльності.

На думку Н. Артикуці, кожна інноваційна педагогічна технологія має відповідати таким вимогам:

- концептуальність: в основі кожної технології лежить наукова ідея, що включає філософське, психологічне та педагогічне обґрунтування досягнення освітніх цілей;

- системність: наявність всіх ознак системи (логіка процесу, взаємозв'язок усіх його частин, цілісність);

- керованість: можливість діагностичного цілепокладання, планування, проектування освітнього процесу, варіювання засобами та методами з метою корекції результатів;

- ефективність: гарантуючи результати, що відповідають освітнім стандартам, технології повинні бути ефективними за результатами та оптимальними за витратами;

- відтворюваність: можливість використання технологій в однотипних освітніх закладах та різними педагогами;

- гнучкість: можливість варіацій у змістовному та процесуальному компонентах технології для забезпечення комфортності та свободи взаємодії педагога та учнів з урахуванням конкретних умов педагогічної реальності;

- динамічність: можливість розвитку або створення технології в освітньому просторі, що розвивається таким чином, щоб в умовах парадигми освіти, що змінюється, не відкидати «старе», а забезпечити еволюційний розвиток інноваційної педагогічної технології (Артикуца, 2005: 4–5).

На основі аналізу наукових підходів до класифікації інноваційних педагогічних технологій (Вакуленко, 2010; Євмененко, 2022; Капітан, 2021), ми обрали, на нашу думку, найбільш придатну, яка відображає її сутнісні характеристики. Відомо, що ядром інновації є новизна, значить системоутворюючою ознакою є новизна (рівень, масштаб, якісні характеристики нового) (Буркова). Тому інноваційна педагогічна технологія відображає структурно-логічне й алгоритмізоване поєднання різних методик діяльності й передбачає сукупність взаємозумовлених дій викладача і студентів та характеризується алгоритмічністю, яка враховує і передбачає творчість в аудиторії та діє за схемою: «ідея – процес – результат» (Ребуха).

Вважаємо, що найбільший потенціал у цьому контексті мають інформаційно-комунікаційні інноваційні педагогічні технології (ІКТ), одним із видів яких є електронні освітні ресурси (ЕОР). Активне впровадження даних технологій у освітній процес почалося в період запровадження дистанційного навчання, яке вимагало від вчителя-словесника чогось більшого, ніж уміння складати мультимедійну презентацію та знаходити інформацію в Інтернеті. Зокрема, Професійний стандарт вчителя закладу загальної середньої освіти (Відомості про професійні стандарти) передбачає наявність у нього інформаційно-цифрової компетентності, яка включає здатність: орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

Електронні освітні ресурси – це навчальні матеріали, для відтворення яких використовуються електронні пристрої (комп'ютер, проектор, планшет тощо), а навчальні об'єкти представлені різними способами (за допомогою графіки, фото, відео, анімації та звуку). Сучасні ЕОР використовують п'ять педагогічних інструментів (Ребуха): інтерактив, мультимедіа, моделінг, комунікативність та продуктивність. Мультимедіа забезпечує реалістичне уявлення об'єктів та процесів, інтерактив надає можливість впливати на учня з метою отримання відповіді, а моделінг реалізує реакції, характерні для досліджуваних процесів. Комунікативність передбачає безпосереднє спілкування, а оперативність – подання інформації, дистанційний контроль за станом процесу. Продуктивність користувача пов'язана з автоматизацією нетворчих, рутинних операцій пошуку необхідної інформації, внаслідок чого ефективність навчаль-

ної діяльності різко зростає. ЕОР мають низку інноваційних якостей, які значно полегшують роботу викладача та оптимізують освітній процес на заняттях з української мови та літератури. Так, інтерактивність ЕОР забезпечує розширення можливостей для самостійної навчальної роботи студентів за рахунок використання активної діяльнісної форми навчання без участі або з мінімальною участю педагога, що дозволяє реалізувати всі компоненти освітнього процесу: отримання інформації, практичні заняття та атестація (контроль навчальних досягнень). Сучасні ЕОР допомагають організувати індивідуалізацію навчального процесу, здійснюючи різні підходи до навчання. Все це багато в чому визначає можливість повноцінного виконання завдань поза аудиторією (у процесі онлайн-навчання).

Найпростіші ЕОР – текстографічні: це використання гіпертексту та гіперпосилань. Якщо об'єктом такого посилання буде якийсь термін, що зустрічається в тексті, то при натисканні кнопки мишки на це слово можна відкрити сторінку, де дається визначення. Гіперпосилання можуть переводити студента як на сторонній ресурс (файл або сторінку в Інтернеті), так і на інший слайд презентації. Також гіперпосилання можна використовувати для створення навігаційного меню. Такий слайд може бути оформлений як схема чи кластер, таблиця, карта чи ігрове поле. Використовується гіпертекст для організації змісту тексту, що дозволяє вивчати його нелінійно. Актуальним є використання гіперпосилань для збільшення зображення або розміщення додаткової інформації (відповіді на запитання, коментаря тощо), для створення панорамного огляду зображення, що імітує 3d-екскурсію, включаючи моделювання огляду на 360 градусів (псевдо-3d). Наприклад, можна зробити чотири фотографії одного і того ж предмета з різних ракурсів, потім, «прив'язавши» гіперпосилання до навігаційних елементів стрілок, налаштувати циклічний перехід між ними. Це уможливує активну роботу студентів над текстом літературного твору чи навчального матеріалу. Сучасним аналогом презентації є інтерактивні постери – глоги (графічні блоги, від англ. graphical blogs) – мультимедійні плакати, інтерактивність яких полягає у можливості взаємодії з їх змістом: збільшення фрагментів постера, перегортання тексту, переході за гіперпосиланнями, перегляді відео або аудіо тощо. Більшість глогів виконується за допомогою онлайн-сервісів (<https://prezi.com/>, <https://edu.glogster.com>, <https://www.thinglink.com>, <https://padlet.com> і т.п.) і переглядається онлайн, але деякі ресурси дозволяють зберігати глоги у вигляді

графічного файлу, який можна показати офлайн. Наприклад, сайт prezi.com дозволяє створювати презентації з нелінійною структурою, перетворюючи звичайну презентацію у «подорож» за тими чи іншими матеріалами (текст, зображення, відео тощо), розміщеним на віртуальному нескінченному аркуші (Стрельников, 2017: 78). Найчастіше глоги використовують при вивченні біографії письменників, на оглядових уроках як засіб унаочнення доповіді або як самостійний проектний продукт.

Другим уживаним типом ЕОР на заняттях української мови та літератури є відеофільми та звукозаписи, для відтворення яких раніше використовували магнітофон чи відеоплеєр, а сьогодні – проектор та комп'ютер. Перегляд фільмів для вивчення української літератури в закладах освіти спрямований на те, щоб допомагати здобувачу освіти сформувати правильні уявлення про естетичний бік реальності, адекватно сприймати, компетентно аналізувати, інтерпретувати, вміло оцінювати й використовувати друковані форми комунікації, кіно, радіо- та телепрограми, Інтернет, орієнтуватися в інформаційному середовищі, обмінюватися інформацією з електронних ресурсів із використанням сучасних ІКТ, а також створювати власні медіатексти [3, с. 105]. Конкретний досвід вчителів-словесників [3; 10] щодо використання фільмів як методу вивчення української літератури в закладах освіти дозволяє стверджувати, що інтерес до літератури підвищується, а літературний розвиток студентів протікає інтенсивніше при спеціально організованій взаємодії читацької та глядацької діяльності. Використання фільмів як методу вивчення української літератури в коледжі виступає стимулом до самостійного читання літературного першоджерела, що сприяє створенню кожним з студентів своєї власної інтерпретації прочитаного.

О. Дубініна виділяє три можливі варіанти екранізації, залежно від обсягу літературного матеріалу, що використовується у фільмі (Дубініна, 2009: 60):

1. Точний переказ першоджерела (у цьому сенсі екранізація розуміється як фільм, вірний букві та духу літературного першоджерела).

2. Створення версії, більш менш близької до оригіналу (на екран перенесені не всі епізоди літературного твору, можуть бути вставлені додаткові; основні герої збережені, але їх трактування може бути змінено, вводяться додаткові герої; фінал, як правило, не змінений).

3. Екранізація за мотивами (це завжди зазначено в титрах) – це фільм, що найменше претендує на адекватність. У ньому можуть бути змінені місце та час дії, використані мотиви кількох творів, по-іншому розставлені смислові акценти.

За допомогою фільму-екранізації можна показати здобувачам освіти, що у різних режисерів можуть бути протилежні точки зору у зображенні тих самих подій. Також, якщо режисер фільму вносить якісь елементи в екранізацію якогось твору, то можна простежити, як відбуваються зміни в розумінні та оцінці подій у творі. Викладач повинен розуміти, що у студентів не відразу формується уявлення про роль автора, але за допомогою такої роботи студенти вивчають властивості різних видів мистецтв (Комарова, 2013: 476). Здобувач освіти вдається до образного узагальнення (у якому очевидне розуміння багатопланової авторської думки), тому що відчуває неможливість однозначного тлумачення відтвореного на екрані і пережитого ним, глядачем, в момент сприйняття художнього образу, що динамічно розвивається, в особливих умовах кінематографічного часу і простору.

Методика роботи з фільмом на заняттях української літератури включає ознайомлення з основами мови кінематографу (кадр, монтаж, ракурс, план (великий, середній, загальний) тощо); співвіднесення літературних образів та кінообразів, аналіз художньо-виразних засобів створення літературного образу та співвідношення їх із прийомами кінематографу (портрет, авторська характеристика, художня деталь, прийоми монтажу, крупного плану, розкадрування в кіно тощо); спостереження за специфікою здійснення сюжету в літературному творі та в кінооповіданні; порівняння образу літературного героя та кіногероя та аналіз художніх засобів їх створення (портрет, вчинки, монолог, діалог, інтер'єр, пейзаж, речовий світ тощо); порівняльний аналіз українських та зарубіжних кіноінтерпретацій з метою визначення подібності та відмінностей ціннісних орієнтацій, трактувань смислів та образів; порівняння кіно- та телевізійних екранізацій тощо. Така цілеспрямована робота найкраще виявляє взаємовплив різних видів мистецтв, взаємозбагачення засобами художньої виразності. У сучасній практиці літературної освіти широко поширене порівняння кіноінтерпретацій з літературними джерелами. Л. Рязанцев зазначає, що цей прийом створює «нові можливості для розвитку інтерпретаційної компетенції учнів: а) новий мовний код мистецтва по-іншому моделює процес сприйняття, аналізу та інтерпретації самого літературного твору та розширює уявлення про його можливі шляхи інтерпретації; б) авторська позиція у новому творі може відкривати читачеві несподіваний маршрут для інтерпретації вихідного літературного тексту, цим активізуючи інтерпретаційну мотивацію читача до пошуку нових сенсів тексту і життя» (Саневська,

2013: 176). Працювати на занятті з фільмом-екранізацією можна як після вивчення твору, так і під час його аналізу. Головне завдання викладача – це навчити студента працювати з текстом, навчити їх візуально уявляти собі словесний опис: здобувач освіти повинен вміти знаходити різні виразні засоби, якими автор характеризує своїх героїв чи події. Для цього можна, використовуючи прийом усного словесного змалювання, зобразити героя чи подію. Це завдання згодом дозволить перейти до порівняння із візуальним втіленням у фільмі. Для детального аналізу вибираються кульмінаційні фрагменти фільму, причому саме порівняння проводиться після завершення вивчення теми, оскільки до цього часу студенти вже сформувалося власне уявлення про образи та події, відтворені у книзі. Запитання, які задаються студентам, можуть бути пов'язані з поясненням відповідності чи невідповідності режисерської версії авторському задуму. Крім зіставлення екранних та літературних образів, слід також звернути увагу до способу зображення пейзажу та інтер'єру, на музичний супровід фільму тощо. Для розвитку самостійної навички створення відеоресурсів студентам можна запропонувати проєктне завдання з розробки буктрейлерів або плейкастів.

Буктрейлер – це невеликий за об'ємом відеоролик, у якому творчо та нестандартно презентовано рекламу книги. Це синкретичний жанр, що поєднує літературу, візуальне мистецтво та інтернет-технології. Найчастіше для буктрейлера вибирають великі епічні чи драматичні твори, але ролик може бути присвячений і збірнику віршів чи оповідань. Насамперед мета створення буктрейлера – це залучення читацької аудиторії, створення позитивної мотивації до читання. У ході роботи рекомендується дотримуватися певних вимог:

- тривалість відео не повинна перевищувати 1,5–2 хвилин;
- титри зазвичай набираються білим текстом на чорному тлі, краще використовувати великий шрифт без «засічок» (наприклад, Arial) 20 кегля або більше;
- титри повинні містити інформацію про назву та автора рекламованої книги (зазвичай вони розміщуються в кінці ролика), використані джерела відеофрагментів, зображень, музики тощо, у тому числі про самого розробника буктрейлера;
- у буктрейлері не повинно бути спойлерів, слід зберігати інтригу, демонструючи окремі, найбільш захоплюючі епізоди, не розкриваючи сюжет;
- не можна зловживати уривками з екранізації книги, інакше буктрейлер перетворюється на трейлер до фільму;

– творці буктрейлера повинні враховувати рівень знань та сферу інтересів цільової аудиторії;

– відеоряд, звуковий супровід та текст повинні відповідати один одному, важливо правильно налаштувати час демонстрації кадрів, надто швидка зміна яких може завадити прочитанню рекламного тексту: адже глядачі, на відміну від розробників, бачать цей ролик уперше, а значить – читають повільніше;

– відеоролик повинен відображати читацьку інтерпретацію тексту.

Розробник буктрейлера може взяти за основу сюжет твору, акцентуючи увагу на його ключових ідеях або основному пафосі. За способом візуального втілення відеобуктрейлери поділяються на:

– ігрові (у якості акторів знімаються автори відеоролика);

– неігрові (складаються з відеофрагментів, слайдів із цитатами, малюнками, фотографіями тощо);

– анімаційні (використовується мультиплікація).

Змонтувати відео можна за допомогою спеціальних програм (Windows Moviemaker, Adobe Premiere, Movavie Video Editor, Pinnacle Studio тощо), програми у смартфоні або онлайн-відеоредакторів. При цьому, підбираючи програми, слід зважати на те, щоб у підсумковому відео не з'явилися захисні водяні знаки або інші небажані атрибути. Загалом, буктрейлером може бути будь-яка творча робота, що мотивує студентів до читання художніх творів, тому окрім класичних відеобуктрейлерів також виділяють постер-буктрейлери (у формі плакату) та текстові буктрейлери (у формі рекламного тексту). Постер-буктрейлери можуть представляти зображення героїв твору, місця подій, ілюстрацію, кадр із фільму, фотоспектаклю тощо. Ключова відмінність постера від ескізу обкладинки полягає в наявності фрази-слогана (цитата з книги, відгук критика, особиста думка тощо), що рекламує книгу. Текстовий буктрейлер який завжди супроводжується зоровим рядом. Головна форма передачі у ньому – текст, який превалює над зображенням. Текстовий буктрейлер може бути стилізований під газетну замітку, вирізок з кримінального зведення, скріншот із сайту новин, уривок з інтерв'ю тощо (зразки подібних буктрейлерів можна знайти у відкритій мережі Інтернет: <https://youtu.be/RJoIjWqfkyQ>).

На відміну від відеобуктрейлера, створення якого можливе лише вдома або у спеціально обладнаному класі, постер-буктрейлера текстові буктрейлери можна розробляти прямо на занятті.

Плейкаст – це відеоролик, що відображає сприйняття читача ліричного тексту. В його основі – виразне читання вірша професійним

читцем або самим автором плейкасту, що супроводжується музикою та відеорядом, тематично та ідейно пов'язаними з ліричним текстом. Головне завдання плейкасту – візуалізація ключових образів вірша чи поеми. Подібний вид роботи сприяє не тільки правильному розумінню вірша, але, якщо студент сам його читає, – і найкращому запам'ятовуванню. Виділяють два способи побудови образного ряду в плейкастах:

– за образом, коли ілюстративний матеріал підбирається відповідно до образного ряду вірша;

– за мотивом, коли картинки не співвідносяться прямо з образним рядом, але передають пафос чи лейтмотив вірша.

Рекомендована тривалість плейкасту становить не більше 5–7 хвилин і залежить від обсягу тексту. Обов'язково слід вказати назву та автора вірша (зазвичай це роблять на початку ролика), розробників плейкасту (читача, автора відеоряду, монтажера тощо), а також дати посилання на джерела, які використовувалися в процесі створення плейкасту. На першому етапі роботи над буктрейлером або плейкастом необхідно визначити основну ідею відеоролика, потім написати сценарій (10–15 речень), відібрати матеріал для відеоряду та звукового супроводу. Зазначимо, що відеоряд може бути створений не лише з відео фрагментів, а й із малюнків та фотографій, у тому числі створених самими студентами. Аудіоряд може включати запис професійного читання, музичну композицію тощо. Також можна використовувати самостійно зроблений запис інсценування або промовистого читання тексту. Також, наявні в методичній скарбниці викладача буктрейлери та плейкасти можуть використовуватися на занятті для мотивації студентів до прочитання незнайомого художнього тексту.

Висновки. Таким чином, у статті доведено, що сучасне заняття української мови та літератури у закладах фахової передвищої освіти потребує використання інноваційних педагогічних технологій навчання. Це уможливило підвищення інтересу студентів до вивчення дисципліни, активного включення до освітнього процесу, прояву творчості та креативності; сприятиме розвитку критичного мислення та мовно-літературної компетентності.

Досвід педагогічної діяльності підтверджує ефективність інноваційних педагогічних технологій з використанням електронних освітніх ресурсів, зокрема, глогів, буктрейлерів, плейкастів та відеороликів. До перспектив подальших досліджень відносимо використання на заняттях з української мови та літератури у закладах фахової передвищої освіти онлайн-інструментів графічного дизайну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артикуца Н. В. Інноваційні методики викладання дисциплін у вищій юридичній освіті. *Інноваційні технології у вищій юридичній освіті* : матеріали Міжнар. наук.-метод. конф., присвяченої 390-річчю з дня заснування Київської братської школи – предтечі Києво-Могилянської академії 25–28 трав. 2005 р. Київ : Стилос, 2005. С. 3–26.
2. Буркова Л. В. Класифікація інновацій в освіті. URL: <https://tiny-url.com/2otqkqjz> (дата звернення: 31.03.2023).
3. Вакуленко В. М. Види інновацій в освіті та їх класифікація. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2010. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2010_4_4 (дата звернення: 31.03.2023).
4. Відомості про професійні стандарти. URL: <https://tinyurl.com/yzhbz5pk> (дата звернення: 31.03.2023).
5. Гоголь Н. Медіаосвітні ресурси як засіб реалізації культурологічного підходу у шкільній літературній освіті. *Проблеми освіти : збірник наукових праць Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»*. Вінниця : ТОВ «Твори», 2019. С. 104–108.
6. Дубініна О. Подорож у просторі культури: до проблеми співвідношення літературного твору та його екранної версії (на матеріалі зіставлення повісті «Серце півми» Дж. Конрада та фільму «Апокаліпсис сьогодні» Ф. Ф. Копполи). *Сучасні літературознавчі студії*. 2009. № 6. С. 59–70.
7. Євмененко О. В. Традиційні та інноваційні технології у вивченні творів М. Гоголя на уроках літератури. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 44(1). С. 65–69.
8. Капітан Т. А. Використання інноваційних форм навчання на уроках англійської мови. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія : Педагогічні науки* / 2021. № 194. С. 126–129.
9. Комарова І. С. Автентичний художній фільм як метод заохочення студентів вузів до міжкультурного іншомовного спілкування. *Мова і культура*. 2013. № 16/4. С. 475–478.
10. Марченко С. Феномен фільму «Тіні забутих предків» у контексті розгляду мови повісті й кінокартини. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого*. 2015. № 17. С. 123–129.
11. Мороз О. А., Постельняк Л. Р. Урок лексикології української мови в сучасній школі: традиційний та інноваційний підходи. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 30(2). С. 76–80.
12. Ребуха Л. Освітні інноваційні технології: класифікація та змістове наповнення. URL: <https://tinyurl.com/2pb2hx74> (дата звернення: 31.03.2023).
13. Рязанцев Л. В. Синтез звуку і зображення та функції мови у фільмі. *Культура і мистецтво у сучасному світі*. 2015. № 16. С. 177–184.
14. Саневська М. Використання радіо і фільмів на практичних заняттях із української мови як іноземної : науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. *Проблеми граматики і лексикології української мови*. 2013. № 10. С. 226–229.
15. Словник іншомовних слів / уклад.: С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. Київ : Наук. думка, 2000.
16. Стрельников В. Проектування вчителем інтерактивних технологій навчання на основі електронних освітніх ресурсів. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2017. № 2. С. 75–79.

REFERENCES

1. Artykutsa N. V. Innovatsijni metodyky vykladannia dystsyplin u vyschij iurydychnij osviti [Innovative methods of teaching disciplines in higher legal education]. Innovative technologies in higher legal education: materials of the International science and method conference dedicated to the 390th anniversary of the foundation of the Kyiv Fraternal School – the predecessor of the Kyiv-Mohyla Academy (May 25–28, 2005). Kyiv: Stylos, 2005. P. 3–26 [in Ukrainian].
2. Burkova L. V. Klyasyfikatsiia innovatsij v osviti [Classification of innovations in education]. URL: <https://tiny-url.com/2otqkqjz> (access date: 03/31/2023) [in Ukrainian].
3. Vakulenko V. M. Vydy innovatsij v osviti ta ikh klyasyfikatsiia [Types of innovations in education and their classification]. Bulletin of the National Academy of the State Border Service of Ukraine. 2010. No. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vna-dps_2010_4_4 (access date: 03/31/2023) [in Ukrainian].
4. Vidomosti pro profesijni standarty [Information on professional standards]. URL: <https://tinyurl.com/yzhbz5pk> (access date: 03/31/2023) [in Ukrainian].
5. Hohol' N. Mediaosvitni resursy iak zasib realizatsii kul'turolohichnoho pidkhodu u shkil'nij literaturnij osviti [Media-educational resources as a means of implementing the cultural approach in school literary education]. Problems of education: a collection of scientific works of the State Scientific Institution "Institute of Modernization of the Content of Education". Vinnytsia, 2019. P. 104–108 [in Ukrainian].
6. Dubinina O. Podorozh u prostori kul'tury: do problemy spivvidnoshennia literaturnoho tvoru ta joho ekrannoi versii (na materialii zistavlennia povisti "Sertse pit'my" Dzh. Konrada ta fil'mu "Apokalipsys s'ohodni" F. F. Koppoly) [Journey in the space of culture: to the problem of the relationship between a literary work and its screen version (based on the comparison of the story "Heart of Darkness" by J. Konrad and the film "Apocalypse Today" by F. F. Coppola)]. Modern literary studies. 2009. No. 6. P. 59–70 [in Ukrainian].
7. Yevmenenko O. V. Tradytsijni ta innovatsijni tekhnolohii u vuvchenni tvoriv M. Hoholia na urokakh literatury [Traditional and innovative technologies in the study of M. Gogol's works in literature classes]. Innovative pedagogy. 2022. Issue 44 (1). P. 65–69 [in Ukrainian].
8. Kapitan T. A. Vykorystannia innovatsijnykh form navchannia na urokakh anhlijs'koi movy [The use of innovative forms of learning in English lessons]. Scientific notes of the Central Ukrainian State Pedagogical University named after Volodymyr Vinnichenko. Series: Pedagogical sciences, 2021. No. 194. P. 126–129 [in Ukrainian].

9. Komarova I. S. Avtentychnyj khudozhnij fil'm iak metod zaokhochennia studentiv vuziv do mizhkul'turnoho inshomovnoho spilkuvannia [Authentic feature film as a method of encouraging university students to intercultural foreign language communication]. Language and culture. 2013. No. 16/4. P. 475–478 [in Ukrainian].

10. Marchenko S. Fenomen fil'mu «Tini zabutykh predkiv» u konteksti rozghliadu movy povisti j kinokarty ny [The phenomenon of the film "Shadows of Forgotten Ancestors" in the context of consideration of the language of the story and the film]. Scientific bulletin of the Kyiv National University of Theater, Cinema and Television named after I. K. Karpenko-Kary. 2015. No. 17. P. 123–129 [in Ukrainian].

11. Moroz O. A., Postel'niak L. R. Urok leksykologhii ukrains'koi movy v suchasnij shkoli [The lesson of lexicology of the Ukrainian language in a modern school: traditional and innovative approaches]. Innovative pedagogy. 2020. Issue 30 (2). P. 76–80 [in Ukrainian].

12. Rebukha L. Osvitni innovatsijni tekhnolohii: klasyfikatsiia ta zmistove napovnennia [Educational innovative technologies: classification and content]. URL: <https://tinyurl.com/2pb2hx74> (access date: 03/31/2023) [in Ukrainian].

13. Riazantsev L. V. Syntez zvuku i zobrazhennia ta funktsii movy u fil'mi [Synthesis of sound and image and the function of language in the film]. Culture and art in the modern world. 2015. No. 16. P. 177–184 [in Ukrainian].

14. Sanevs'ka M. Vykorystannia radio i fil'miv na praktychnykh zaniattiakh iz ukrains'koi movy iak inozemnoi [The use of radio and films in practical classes on the Ukrainian language as a foreign language] : scientific journal of the M.P. Drachomanov NPU. Problems of grammar and lexicology of the Ukrainian language. 2013. No. 10. P. 226–229 [in Ukrainian].

15. Slovnyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign words] / compiled by: S. M. Morozov, L. M. Shkaraputa. Kyiv : Nauk. dumka, 2000 [in Ukrainian].

16. Strel'nikov V. Proektuvannia vchytel'em interaktyvnykh tekhnolohij navchannia na osnovi elektronnykh osvitynykh resursiv [Teacher design of interactive learning technologies based on electronic educational resources]. Education. Innovation. Practice. 2017. No. 2. P. 75–79 [in Ukrainian].